

ОСНОВНІ ВИМОГИ
до рукописів навчальних програм
для початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів
(шкіл естетичного виховання)
системи Міністерства культури України

I. ПОНЯТТЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальна програма – навчальне видання, що визначає зміст, обсяг і вимоги до вивчення певного навчального предмета відповідно до вимог Типових навчальних планів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання) системи Міністерства культури України. Навчальна програма на основі концепції вивчення предмета формулює мету й завдання опанування змісту навчального предмета відповідно до його місця й ролі в загальній системі навчально-виховного процесу, установлює перелік і основний зміст розділів, тем, окремих питань, що вивчаються в кожному році навчання, визначає контрольні заходи для перевірки отриманих знань, умінь, практичних навичок.

II. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Структура навчальної програми повинна містити такі структурні елементи:

титульний аркуш;

зміст;

основну частину (пояснювальна записка, зміст навчального матеріалу);

бібліографію (список використаних джерел);

додатки (за необхідності).

Кожний структурний елемент починається з нової сторінки.

III. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ

1. Титульний аркуш

На титульному аркуші зазначається назва навчального предмета, назва типу навчального закладу відповідно до мистецького спрямування, рік укладання.

2. Зміст

Зміст повинен містити назви структурних елементів із зазначенням нумерації їх початкових сторінок.

3. Основна частина (Пояснювальна записка та Зміст навчального матеріалу)

Пояснювальна записка

Вступ

Мета та завдання навчального предмета:

значення освітньої, розвивальної та виховної функцій навчального предмета.

Характеристика структури навчального предмета:

зазначення строку(-ів) вивчення предмета згідно з типовим навчальним планом відповідного мистецького спрямування;

зазначення кількості навчальних тижнів у навчальному році, по семестрах відповідно до структури навчального року;

загальний обсяг годин на вивчення предмета з урахуванням строку навчання;

розподіл годин по роках, семестрах, по тижнях для різних класів з урахуванням строку навчання;

тривалість уроків для різних вікових категорій відповідно до законодавства України.

Особливості організації навчально-виховного процесу:

основні завдання початкової мистецької освіти відповідно до спрямування;

окремі організаційні питання, характерні для мистецького спрямування відповідно до типових навчальних планів,

застосування сучасних педагогічних технологій;

питання розвитку творчих навичок (виконання творчих завдань на уроках у закладі, в домашніх умовах тощо);

використання наочних та технічних засобів навчання;

інші організаційні питання.

Планування навчально-виховного процесу:

складання індивідуальних планів учня (для індивідуальної форми навчання);

складання робочих планів (для групових уроків);

використання різних типів уроків;

орієнтовний розподіл часу на виконання різних видів роботи упродовж уроку.

Організація обліку успішності та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів:

обґрунтування поточного та підсумкового оцінювання;

розроблення власних критеріїв оцінювання на основі затверджених;

інше.

Рекомендації щодо організації та проведення контрольних заходів:

визначення обов'язкових контрольних заходів по кожному класу відповідно до мистецького спрямування;

визначення форми проведення контрольних заходів (за необхідності);

пропозиції щодо обсягу включення репродуктивних та креативних завдань, письмових та усних завдань, творчих практичних завдань;

інше.

Рекомендації щодо користування програмою:

(включення цього пункту припустиме, але необов'язкове)

роз'яснення щодо тлумачення окремих символів;

роз'яснення щодо можливості перерозподілу годин на вивчення окремих тем навчального матеріалу;

роз'яснення щодо послідовності вивчення навчального матеріалу;

інше.

Можливе включення інших пунктів, зокрема **Охорона дитячого голосу, Дотримувannya правил безпеки при виконання практичних завдань, Дотримувannya санітарно-гігієнічних вимог** тощо на розсуд автора(-ів).

Зміст навчального матеріалу (окремо по кожному строку навчання)

Назви окремих пунктів можуть бути сформульовані інакше. Їхня кількість і послідовність можуть варіюватись залежно від мистецького спрямування початкової мистецької освіти, а також від педагогічного досвіду автора рукопису навчальної програми.

Орієнтовний тематичний план (тільки для групових уроків)

Включення цього пункту є обов'язковим для групових уроків усіх мистецьких спрямувань, окрім предметів колективного музичення та окремих предметів за вибором.

План подається у виді таблиці, що може містити таку інформацію:

період вивчення предмета;

назви тем (можливо спочатку розділів) або практичних завдань (у залежності від мистецького спрямування);

розподіл навчального матеріалу по роках, семестрах; поурочно (необов'язково);

орієнтовна кількість навчальних годин на вивчення кожної теми або практичних завдань;

орієнтовна кількість навчальних годин на проведення обов'язкових контрольних заходів, крім випускного іспиту;

загальна кількість навчальних годин на семестр, на рік, на весь період вивчення предмета.

Основні завдання предмета (по кожному класу)

Включення цього пункту є обов'язковим для усіх мистецьких спрямувань.

У пункті послідовно зазначається, що необхідно вивчити, засвоїти, удосконалити учням протягом навчального року або семестру, із чим тільки ознайомитись, про що мати уяву тощо.

Основні вимоги до навчальних досягнень учня (по кожному класу)

Включення цього пункту є обов'язковим для усіх мистецьких спрямувань.

У пункті послідовно зазначається, що повинен знати та уміти учень на кінець навчального року.

Зміст предмета (тільки для групових уроків)

Включення цього пункту є обов'язковим для групових уроків усіх мистецьких спрямувань, окрім предметів колективного музичення та окремих предметів за вибором.

Викладення матеріалу подається відповідно до Орієнтовного тематичного плану і у такій послідовності:

конкретний період вивчення матеріалу, зокрема **перший рік вивчення предмета** або **клас** (з можливим розподілом на семестри) із зазначенням загальної кількості навчальних годин на цей період;

назви тем чи практичних завдань із стисло сформульованими основними питаннями або положеннями, із визначенням кількості навчальних годин (можливо поурочно) на їхнє опанування;

як варіант для художнього спрямування можливе подання навчального матеріалу за схемою – теоретичний матеріал (обсяг); практичні навчальні завдання; техніка виконання, матеріали, формат; мета;

назва обов'язкового контрольного заходу на кінець семестру та/або навчального року із визначенням кількості навчальних годин на його проведення.

Орієнтовний річний план (обов'язковий для музичного спрямування)

Визначається обсяг технічного і художнього матеріалу.

Для інших мистецьких спрямувань визначається кількість та/або назва практичних завдань.

Контрольні заходи

Включення цього пункту є обов'язковим для усіх мистецьких спрямувань.

Контрольні заходи – неодмінна складова навчально-виховного процесу при одержанні початкової мистецької освіти, це перевірка набутих учнями спеціальних знань, умінь і навичок відповідно до мистецького спрямування.

Перелік контрольних заходів:

прослуховування;
академічний концерт;
відкритий академічний концерт;
підсумковий академічний концерт;
залік (технічний);
контрольний урок;
випускний іспит;
перегляд навчальних робіт (наприкінці семестру, наприкінці навчального року);
перегляд вистави;
виставка (наприкінці семестру, наприкінці навчального року);
інше.

У програмі необхідно визначити:

перелік обов'язкових контрольних заходів (диференційованих і недиференційованих) відповідно до мистецького спрямування;
орієнтовні строки (місяць) проведення контрольних заходів;
кількість та/або назви практичних завдань відповідно до мистецького спрямування.

Орієнтовні варіанти змісту контрольних заходів на кінець навчального року

Назва пункту може бути сформульована інакше у залежності від мистецького спрямування початкової мистецької освіти.

Для музичного спрямування цей пункт буде мати назву **Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту** і в ньому необхідно навести 2-3 варіанти програм.

Орієнтовний репертуарний список (за наявності)

Назва пункту може бути сформульована інакше у залежності від мистецького спрямування початкової мистецької освіти.

Варіанти назв (можливі інші):

Орієнтовний комплекс вправ, перелік базових елементів танцювальних рухів, танцювальних композицій

Орієнтовний перелік практичних завдань і вправ для розвитку творчих здібностей

Орієнтовний перелік творчих практичних завдань

Орієнтовна послідовність виконання практичної роботи

4. Бібліографія

Бібліографія – список використаних та рекомендованих джерел, котрий містить бібліографічні описи цих джерел. Може подаватися під назвою «Список літератури».

Відомості про джерела нумеруються арабськими цифрами та подаються мовою оригіналу в алфавітному порядку і такій послідовності: видання українською мовою, видання російською мовою, видання іноземними мовами (в порядку латинського алфавіту).

Кожен бібліографічний запис у списку містить основні відомості:

прізвище автора, його ініціали;

назва друкованого матеріалу (без лапок) та відомості про відповідальність;

вихідні дані: місце видання, видавництво (за наявності), рік видання;

кількість сторінок.

Наприклад:

Один автор	Єзерська Т.В. Початкове навчання гри на скрипці. / Т.В. Єзерська. – К. : Довіра, 1999. – 166 с.
Два автори	Архімович Л.Б., Гордійчук М.М. М. Лисенко: Життя і творчість. – 3-є вид., доп. й перероб. / Л.Б. Архімович, М.М. Гордійчук. – К. : Муз. Україна, 1992. – 256 с.
Три автори	Любар О.О. Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. / О. О.

Без автора	Любар, М. Г. Стельмахович, А. Т. Федоренко. – К. : Знання, 2006. – 447 с. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ — початку ХХ століття: [антологія / упоряд. Л. Таран, О. Лагутенко]. — К. : Грані-Т, 2007. — 190 с.
Багатотомне видання в цілому	Історія української культури: у 5-ти тт. (9-ти кн.). / Редкол.: Б.Є. Патон (голова), В.С. Александрович, М.Г. Жулинський, Л.В. Войтович та ін.; НАН України. — К. : Наук. думка, 2001-2013.
Матеріали конференцій, з'їздів, семінарів	Матеріали науково-методичного семінару з проблем розвитку початкової мистецької освіти (образотворче та декоративно-прикладне мистецтво) 29-30 листопада 2005 року. / відп. за вип. О.І. Білоногова-Тищенко. – К., 2005. – 122 с.
Словники	Юцевич Ю.Є. Музыка. Словник-довідник. — Вид. 2-ге, переробл. і доп. — Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2009. — 352 с.
Каталоги	Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. — Л.,:Новий час, 2003. — 160 с.
Електронні ресурси	Кабан Л. В. Оцінювання інноваційної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів регіону [Електронний ресурс] / Лариса Василівна Кабан // Народна освіта. – 2007. – Випуск 1. – Режим доступу: http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/1/statti/2kaban/2kaban.htm

У списку літератури для назв міст уживаються такі скорочення: Київ – К., Москва – М., Ленінград – Л., Санкт-Петербург – СПб. Назви інших міст зазначаються повністю.

Посилання на сайти, портали, Інтернет-ресурси розміщуються окремо в кінці списку без нумерації під заголовком «Інтернет–ресурси».

5. Додатки (за наявності):

До додатків включається допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття навчальної програми:

- інформація про міжпредметні зв'язки;
- таблиці;
- орієнтовний варіант тесту;
- орієнтовний варіант анкети;
- рекомендації щодо оцінювання результатів випускного іспиту;
- відомості щодо застосування теоретичних знань у виконавській практиці;
- інше.

IV. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РУКОПИСІВ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ

1. Рукописи навчальних програм повинні бути виконані державною мовою і роздруковані у п'яти примірниках. Обов'язково надається електронний вигляд роботи у текстовому редакторі Word.

2. Рукописи навчальних програм повинні відповідати таким критеріям:

комп'ютерний набір;

шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5;

на одній стороні аркуша А4 має бути 28-30 рядків по 50-60 знаків у кожному;

поля: зліва – 2,5 см, справа – 1,5 см, зверху й знизу – 2 см;

текст містить заголовки, абзаци, зноски та наскрізну нумерацію сторінок;

текст друкується на обох сторонах аркуша;

посилання у тексті на джерела подаються у дужках, наприклад [1], де цифра відповідає порядковому номеру джерела у списку використаних джерел;

посилання на конкретні сторінки наводяться після номера джерела через кому з маленької букви «с.», наприклад: [1, с. 5];

неприпустимі в тексті розгорнуті посилання, наприклад (Іванов А.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000. – С. 54);

неприпустимі посилання на неопубліковані та незавершені праці.